

Nederlandse School voor Openbaar Bestuur

Statusrapportage NSOB-onderzoek reconstructie van de aanpak van de coronacrisis door VWS

21 augustus 2020

Opdracht NSOB

Op verzoek van het Ministerie van VWS reconstrueert de NSOB de aanpak van de coronacrisis door het Ministerie van VWS. We brengen in kaart wat er feitelijk is gebeurd (feiten verzamelen) en hoe medewerkers dit hebben beleefd en hierop terugkijken (betekenis geven). We kijken daarbij alleen naar het handelen en de afwegingen en inschattingen van het ministerie zelf, de interventies en afwegingen van anderen buiten het Ministerie maken geen deel uit van de analyse. Ook kijken we niet naar de effectiviteit van de interventies; we reconstrueren het verhaal van VWS, om deze bijzondere periode vast te leggen, zodat we er lessen over kunnen trekken.

Onderzoeksaanpak

We kijken steeds op twee manieren: we verzamelen en sorteren 'feiten' en we halen 'verhalen' op. Het feitenrelaas biedt een objectieve basis voor de beantwoording van de vraag 'wat heeft het Ministerie van VWS gedaan?', of: 'wat is er gebeurd?' De verhalen fungeren als een tweede lijn voor beantwoording van dezelfde vraag: wat is er gebeurd, wat heeft het ministerie gedaan?

De feitenreconstructie komt tot stand door een uitgebreide documentstudie op basis van openbare bronnen en interne documenten van het ministerie. Om grip te krijgen op de processen van betekenisgeving en om narratieven te identificeren voeren wij een groot aantal gesprekken met medewerkers van VWS.

Daarnaast voeren we een globale media-analyse uit om een eventueel contrast met externe betekenisgeving zichtbaar te maken. We hebben een aantal thema's onderscheiden die dienen als eerste sporen waarop we verhalen ophalen: i.e. PBM/mondkapjes; langdurige zorg; IC-capaciteit & beademingsapparatuur; testbeleid/-capaciteit; crisisbeheersing; appathon. We spreken mensen op alle verschillende niveaus die vanuit VWS betrokken zijn bij een of meerdere van deze thema's.

Stand van zaken

We hebben de 'eerste golf' inmiddels zo goed als volledig gedocumenteerd. Dat wil zeggen, dat we de globale feitenreconstructie voor de periode tot en met heden 'af' hebben, op basis van het aan ons beschikbaar gestelde interne materiaal en de openbare bronnen. Dit wordt een separaat en zelfstandig leesbaar document.

De media-analyse voor diezelfde periode is in een ver gevorderd stadium (tot en met juni). Ook dit wordt een separaat en zelfstandig leesbaar document.

We hebben de verschillende thematische tijdlijnen voor een belangrijk deel af. Dit worden separate documenten, die zelfstandig leesbaar zijn, maar die het beste gebruikt kunnen worden in combinatie met de generieke tijdlijn.

We hebben een reeks interviews gepland die als eerste doel en opbrengst hadden om ons meer gericht te helpen zoeken naar feiten en documenten. Tegelijkertijd hadden al die gesprekken ook al veel betekenisgevende en verhalende elementen. We gebruiken de gesprekken ook op die dubbele manier: deels fungeren ze als bron voor het aanvullen en afronden van de feitenreconstructie(s). Deels komen ze later terug in het kader van betekenisgeving, lessen trekken en het benoemen van narratieven.

Nederlandse School voor Openbaar Bestuur

- Documentanalyse:
 - Interne feitenreconstructie o.b.v. interne documenten (sitrap, consignatierapporten, etc.)
 - Tussenstand: alle door VWS aangeleverde documenten verwerkt; ca. 100 pagina's
 - Feitenreconstructie o.b.v. externe bronnen (kamerbrieven, Twitterfeed etc.)
 - Tussenstand: bijgewerkt t/m juli; >150 pagina's
- Media-analyse: omgevingsanalyses t/m 25 juni verwerkt
- Interviews tussenstand:
 - 26 respondenten over 6 thema's
 - 32 gesprekken (sommige respondenten 2x gesproken)
 - 8 aanvullende gesprekken bijgewoond i.h.k.v. Lessons Learned / onderzoek ARK

Vervolgstappen

We stellen voor om 'de eerste fase' ('eerste golf') nu voor wat betreft het feitenrelaas af te sluiten en de komende weken op te leveren. De oplevering omvat dan de hiervoor genoemde documenten, in een afgeronde vorm. Vervolgens stellen wij voor om in kleine groepjes (lieft fysieke) bijeenkomsten te organiseren, waarin we met 4/5 medewerkers van VWS verhalen ophalen en met het feitenrelaas als achtergrond betekenis geven: "welk verhaal heb jij beleefd?" Deze bijeenkomsten worden gedocumenteerd, maar niet als 'feitenmateriaal', maar meer als input voor een slotdocument waarin we 'het verhaal van VWS' opschrijven.

Daarnaast stellen we voor om 'de tweede golf' nu wederom feitelijk vast te leggen; in een generieke tijdlijn, en in een aantal nieuwe thematische tijdlijnen. Bijvoorbeeld hoe het nu verder gaat met de CoronaMelder, de discussie over ventilatie, een nieuw fase in publieksvoorlichting, over regionalisering, over aanscherping van maatregelen, en over het omgaan met de variëteit aan waarden en belangen die wordt gevraagd.

We werken daarnaast aan een zelfstandig leesbaar rapport/essay, waarin de *over de onderliggende rapportages* van feiten en verhalen een reflectie geven op wat er is gebeurd, wat het Ministerie heeft gedaan, en hoe dat is te begrijpen en te duiden. Dit essay is zelfstandig leesbaar, maar we verwijzen daarin systematisch naar de onderliggende rapporten. De werktitel van het essay is *"Leven in de Curve: de aanpak van Corona door het Ministerie van VWS in de periode januari tot en met juli"*. Het essay bevat beknopte generieke en thematische beschrijvingen van de periode, en meer analytische delen waarin we reflecteren op de aanpak.